

Marzanna Karolczuk

Uniwersytet w Białymstoku
e-mail: m.karolczuk@uwb.edu.pl
ORCID: 0000-0003-3457-4910

Anna Romanik

Uniwersytet w Białymstoku
e-mail: a.romanik@uwb.edu.pl
ORCID: 0000-0002-2733-6503

15TH INTERNATIONAL CONFERENCE OF EDUCATION,
RESEARCH AND INNOVATION – ICERI2022, SEWILLA (HISZPANIA),
7–9 LISTOPADA 2022

W dniach 7–9 listopada 2022 roku w Sewilli (Hiszpania) odbyła się konferencja naukowa pod nazwą *15th International Conference of Education, Research and Innovation – ICERI2022*¹. To już kolejne – piętnaste – forum międzynarodowe organizowane w ramach projektu ICERI. Jego głównym celem było stworzenie miejsca spotkań dla ekspertów (badaczy i praktyków) z dziedziny edukacji, którzy mogliby podzielić się swoim doświadczeniem zawodowym z zakresu szeroko rozumianej edukacji, technologii pedagogicznej i innowacji w procesie kształcenia. Zgodnie z ideą organizatorów konferencja była doskonałą okazją do zaprezentowania na arenie międzynarodowej działalności dydaktycznej uczestników, wyników prowadzonych przez nich badań naukowych czy pracy projektowej. Ponadto osoby

¹ Sponsorem konferencji była *Oracle Academy*. To filantropijny program edukacyjny, który wspiera ponad 2,5 miliona studentów w 102 krajach w zdobywaniu umiejętności informatycznych, wspomagających budowanie kariery zawodowej. *Oracle Academy* współpracuje z ministerstwami edukacji, władzami oświatowymi, rządami i instytucjami edukacyjnymi na całym świecie, aby w dobie zaawansowanej cyfryzacji zapewnić uczniom, studentom, nauczycielom i wykładowcom nowoczesny program nauczania informatyki, odpowiednie szkolenia i wszelką pomoc materialną w postaci oprogramowania, materiałów dydaktycznych i innych form wsparcia.

biorące udział w tym wydarzeniu mogły wysłuchać ekspertów z różnych krajów, wymienić się poglądami i być może zapoczątkować nowe inicjatywy doskonalące metody nauczania i uczenia się oraz nawiązać współpracę z innymi podmiotami oświatowymi czy też biznesowymi.

W ramach inauguracji konferencji mowę powitalną wygłosił przedstawiciel komitetu organizacyjnego – Antonio Garcia Ricos. W dalszej kolejności wystąpili prelegenci sesji plenarnej. Jako pierwsza zabrała głos Tracey Tokuhama-Espinosa (Harvard University Extension School, USA) i zachęciła do dyskusji na temat umiejętności interpretacji rzeczywistości przez pracowników akademickich (*What Every University Professor Should Know About Meaning Making*). Kolejnym mówcą był Manu Kapur (ETH Zurich, Szwajcaria), który, odnosząc się do świata nauki i biznesu, przekonywał, że niepowodzenie należy przekuć w motywację do działania (*Productive Failure*), także w obszarze edukacji.

Po zakończeniu obrad plenarnych rozpoczęły się wystąpienia w sekcjach tematycznych, w których udział wzięło ponad 400 uczestników pochodzących z aż 79 krajów. Liczba prelegentów i ich różnorodność narodowa bez wątpienia jest imponująca i jednocześnie upoważnia do stwierdzenia, iż forum ICERI2022 było przedsięwzięciem o charakterze nie tyle międzynarodowym, ile globalnym. Warto uściślić, że uczestnikami konferencji byli przede wszystkim nauczyciele, wykładowcy akademicki, naukowcy i inni pracownicy instytucji edukacyjnych. Zgodnie z zapowiedzią organizatorów zgromadzeni goście mieli możliwość wystąpienia w wybranym przez siebie formacie – w formie referatu, z wykorzystaniem posteru bądź online. Językiem konferencji był wyłącznie język angielski, który ułatwił komunikację zarówno w czasie spotkań formalnych, jak i kularowych. Obrady i dyskusje odbywały się wokół czterech zasadniczych bloków tematycznych:

1. Nowe trendy w edukacji i badaniach naukowych

Podkategorie tematyczne dotyczyły m.in. takich zagadnień, jak: technologie edukacyjne, media społecznościowe w edukacji, rozwój zawodowy nauczycieli, współpraca uczelni wyższych z przemysłem, zrównoważony rozwój w edukacji, miejsce pracy i szkolenia zawodowe, budowanie systemu nauczania przedsiębiorczości na różnych poziomach edukacji, projektowanie programów nauczania, zarządzanie edukacją, umiejętności cyfrowe, zaangażowanie i motywacja podczas pandemii COVID-19.

Ze względu na mnogość wystąpień nie sposób wymienić ich wszystkich, wskazujemy zatem jedynie wybrane tematy i ich autorów, np. *A multimodal twist: using websites and video in a university academic writing course* (M. Andrew), *Lear-*

ning to play and playing to learn: an account of intercomprehensive game-based learning with multilingual students (K. Steil), *Blended learning on Twitter social network: online, personalized and flipped learning* (T. Balcarova, L. Pilařová), *Transition skills in higher education* (E.W. de Vries), *Reflective teaching and learning in teacher education: challenges and possibilities* (R. Bubnys), *Lessons learnt from having to adapt to the Covid pandemic in a higher education institution in the UK* (A. Battaglia), *Self-reflection of the concept of teaching: a view of managerial skills of university teachers* (K. Němejce, K. Tomšíková, J. Šedivý), *Playing at learning design* (K. Maridatter, J. Weines), *Application of gamification elements in university education to improve the learning process* (C. Goldmann, R. Woll).

2. Doświadczenia pedagogiczne w nauczaniu i uczeniu się

Podkategorie tematyczne dotyczyły m.in. takich zagadnień, jak: nowe technologie w nauce języków obcych, tutoring i coaching, student ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, edukacja o przedsiębiorczości, robotyka w edukacji, odwrócone nauczanie, dobrostan studentów i wykładowców, nowe podejście do oceny w czasach COVID-19, odpowiedzialne badania i innowacje w STEM, nauczanie wspomagane technologią, współpraca uczelni wyższych z przemysłem.

W tej grupie zaprezentowano m.in. następujące wystąpienia: *Developing and empowering autonomous learners during and post-pandemic* (P. Koayess, J. Althawahrih, M. Massara), *Personalized adaptive learning technology: supercharging second language learning* (S. Wyatt, M. Redmon), *Views of inclusion across time and space: five years of perspectives from university tutors on accessibility and inclusion* (K. Lister, V.K. Pearson, E. McPherson, A.M. Gallen), *Cooperative learning strategy to improve the attitude of students towards EFL learning and obtain better relations among peers* (S. Anaguano, M. Zurita), *Personal, professional, and community transformations through international teacher exchange programs* (M. Milian), *University students' mobility and its aspects* (E. Nacházlová).

3. Nowe technologie i kształcenie na odległość

Podkategorie tematyczne dotyczyły m.in. takich zagadnień, jak: nauczanie i uczenie się języków obcych, myślenie projektowe, e-ocena, trendy i wyzwania związane z zatrudnieniem, innowacje pedagogiczne, włączanie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, umiejętności XXI wieku, uczenie się oparte na projektach i ujęciu problemowym, nauczanie drugiego języka obcego, edukacja dwujęzyczna.

W ramach danego bloku tematycznego ogłoszono m.in. następujące referaty: *The inclusion of self transcultural communication and communication strategies in English language teacher education* (M. Antonello), *Communication in English as a lingua franca: challenges for teaching English as a foreign language* (P. Vettorel, M. Antonello), *The influence of cooperative learning to foster the development of EFL students' English skills* (S. Anaguano, M. Zurita), *Authentic materials – good examples of the native speakers' sensitivity to different accents and varieties* (J. Bérešová), *Dual language and translanguaging: practices promoting student biliteracy* (J. Villegas, C.R. Calderon-Diaz), *Preparing teachers to support emergent bilinguals in the US & globally: an institutional overview* (D. Romero, M. Milian), *Jewish and Arab teachers' attitudes towards teaching second and foreign language in Israel* (K. Kawar).

4. Innowacje i jakość w edukacji

Podkategorie tematyczne dotyczyły m.in. takich zagadnień, jak: nauczanie i uczenie się online, cyfrowa transformacja edukacji, kompetencje medialne i informacyjne, przejście od nauki bezpośredniej do zdalnej, nauczanie hybrydowe, przywództwo edukacyjne i zarządzanie, dobrostan uczniów podczas i po pandemii COVID-19, doświadczenia wyniesione z pandemii COVID-19, wspieranie studentów, e-learning, rozwój zawodowy nauczycieli, uczenie się aktywne i oparte na doświadczeniu, międzynarodowe doświadczenia, zdalne i wirtualne laboratoria, integracja i wielokulturowość, zapewnianie jakości nauczania, zaangażowanie i motywacja studentów, uczenie się i zaangażowanie społeczne, biegłość językowa a potrzeby międzynarodowych ekspertów, umiejętności nauczycieli w zakresie TIK.

W danej sekcji zaprezentowano najwięcej wystąpień, np. *COVID-19 impact on e-learning as an ecological system* (F. Chacon, J. Shaw), *Student satisfaction with virtual tools at university* (M. Lara, J. Flores, S. van Der Meer, I. Bezemer), *Transition from face-to-face learning to remote teaching – faculty perspective* (V. Haralanova, S. Khosha-ba), *Learning outside the school, learning beyond the curricula: the learning experience of students during the COVID-19 emergency remote schooling* (R. Cachia, A. Velicu, S. Chaudron, R. Di Gioia), *International talents' language learning and integration supported with one-stop service* (J. Viinanen), *Extracurricular activities for students' skills development* (Ü. Kesli, L. Ariva), *Evidence-based good teaching succeeds face-2-face and online* (A. Dannecker, U. Hanke), *From secondary education to higher education: the influence of social-emotional learning during educational transition* (P. Dekkers, M. Lara, M. Baars), *Let's stop motivating – let's help discover the meaning of learning* (R. Pocevicene), *Creating global citizens: diversity, equity, and inclusion in general education curriculum* (A. Dominguez).

Przykłady tematów omawianych we wskazanych powyżej sekcjach pokazują, że problemy szeroko rozumianej edukacji mają charakter uniwersalny i dotyczą procesu uczenia się i nauczania jako zjawiska o charakterze globalnym. Warto w tym miejscu dodać, że wprawdzie wiele referatów poświęcono tematyce przewodniej, niemniej w kontekście doświadczeń poszczególnych krajów na różnych kontynentach. Przykład takiego profilowania tematu stanowią wystąpienia: *Jewish and Arab teachers' attitudes towards teaching second and foreign language in Israel* (K. Kavar), *Teaching syntax of Russian as a foreign language at philological studies in Poland (problems and challenges)* (A. Romanik), *Blended learning in tertiary education in the Czech Republic – visions for the future* (H. Pavlisova), *Transforming the higher education landscape in South Africa: the role of private higher education institutions* (B. Van Wyk, W. Engelbrecht), *Impact of the COVID-19 crisis on education in Nigeria: lessons learned* (L. Audu, A. Lawani), *Community involvement in pupils' learning in response to covid-19 crisis: a case of aku-ied ea's interventions in southern Tanzania, Lindi Region* (N. Mrutu, F. Mtenzi, P. Kajoro, E. Kibga, J. Kova, H. Nkota, A. Hoka), *Organizational capacity building for ICT-mediated teaching and learning processes in a higher education institution in Medellin, Colombia* (J. Tabares-Quiroz, V. Salazar-Molina, S. Garcia-Gutiérrez, S. Gómez-Jaramillo), *Building the capacity of research-informed teaching and learning in the business, communication, and social science disciplines: the Hong Kong experience* (K. Chan, N.Y.M. Siu, G. Lai), *University tutoring before and after COVID-19: an experience of redesign from the University of Padua (Italy)* (R. Bonelli, A. Bonin, L. Da Re).

Uczestnicy konferencji mogli również wziąć udział w interaktywnych warsztatach na temat: 1) najnowszych odkryć w neuronauce i ich znaczeniu dla edukacji; 2) myślenia projektowego, które efektywnie wspiera inicjatywy edukacyjne, rozwija kreatywność i innowacyjne rozwiązania; 3) oceny sytuacji po pandemii COVID-19, ze szczególnym uwzględnieniem krytycznej analizy testów standaryzowanych, planowania nauki wokół zadań asynchronicznych i synchronicznych oraz zastąpienia klasycznych podręczników narzędziami cyfrowymi; 4) stworzenia przestrzeni do pisania i refleksji na temat możliwości, jakie daje konferencja ICERI i w konsekwencji podjęcia aktywności i nawiązania realnego kontaktu z uczestnikiem tego wydarzenia; 5) korzyści nauczania offline, jego związku z ciekawością i motywacją; 6) wykorzystania w warunkach laboratoryjnych mediów społecznościowych (Twitter, Facebook, YouTube, Flipgrid, TikTok, Clubhouse) do nawiązania i podtrzymania kontaktów z innymi uczestnikami konferencji ICERI2022 oraz zastosowania ich w edukacji.

Jak już wspomniano, bardzo duża liczba uczestników konferencji uniemożliwia zreferowanie wszystkich tematów wystąpień w tak krótkim formacie, jakim jest sprawozdanie, w związku z czym autorki niniejszej publikacji skupią się na prezentacji referatów swojego autorstwa.

Marzanna Karolczuk (*Developing Knowledge, Attitudes and Competences of Students in Russian Studies Through an Action-oriented Approach*) podzieliła się swoim doświadczeniem ze współpracy ze studentkami podczas przygotowywania i wydania książki (*Слушай, читай, не забывай! Преподавание и изучение русского языка как иностранного с помощью современных технологий*), która jest wykorzystywana na zajęciach na filologii rosyjskiej. Zaprezentowała również wnioski płynące z wywiadów przeprowadzonych ze studentkami po zakończonej pracy nad publikacją. Praca nad książką jest przykładem podejścia zorientowanego na działanie, podczas którego rozwijane są umiejętności językowe oraz niejęzykowe. Podjęta inicjatywa przygotowania książki we współpracy ze studentkami była przedsięwzięciem innowacyjnym na filologii rosyjskiej na Uniwersytecie w Białymstoku.

Na kierunku filologia (w naszym przypadku filologia rosyjska) student oczekuje, że efektem końcowym kształcenia uniwersyteckiego będzie rozwinięta umiejętność skutecznego wykorzystania języka obcego w sferze zawodowej i prywatnej. Jednak, jak pokazują badania, w pracy zawodowej oprócz kompetencji twardych niezbędne są kompetencje miękkie. Mimo zawrotnego tempa zmian ciągle podejmowane są próby ustalenia kompetencji przyszłości, tj. umiejętności niezbędnych w szybko zmieniającym się świecie, w celu zwiększenia szans młodego człowieka na zmieniającym się rynku pracy, zarówno lokalnym, jak i międzynarodowym. Wymieniane są między innymi kompetencje poznawcze (kreatywność, logiczne rozumowanie, rozwiązywanie złożonych problemów), społeczne (efektywna współpraca w grupie, przywództwo i przedsiębiorczość, inteligencja emocjonalna), cyfrowe i techniczne. Uważa się, że jednym z efektywnych sposobów poszerzania wiedzy, rozwijania umiejętności i kształtowania kompetencji w edukacji językowej jest podejście zorientowane na działanie. Rozumiane jest ono jako uczenie się poprzez aktywną interakcję w języku obcym i współdziałanie z innymi osobami.

Zaproszenie studentek do pracy przy pisaniu książki miało na celu 1) pokazanie, jak można realnie wykorzystać w praktyce wiedzę, umiejętności i kompetencje zdobyte podczas kształcenia akademickiego, 2) poszerzenie i pogłębienie posiadanej wiedzy i umiejętności z zakresu języka rosyjskiego, podnoszenie kompetencji społecznych, 3) kształtowanie kompetencji miękkich, 4) pokazanie, jak wygląda proces pracy nad książką dydaktyczną oraz jej wydanie. Zamiarem było również przygotowanie publikacji odpowiadającej oczekiwaniom studentów filologii rosyjskiej, którzy w przyszłości mieli korzystać z książki.

Wiedza, umiejętności i kompetencje (twarde i miękkie) były rozwijane w każdym momencie pracy: podczas projektowania książki, podejmowania decyzji o treściach merytorycznych, wyborze treści teoretycznych i praktycznych, doborze

odpowiednich zadań do tekstów autentycznych, wielokrotnego czytania przygotowanych materiałów, nanoszenia poprawek merytorycznych i językowych, uwzględniania uwag recenzentów.

Wywiad przeprowadzony ze studentkami po zakończonej pracy nad książką, a także stałe obserwacje wykładowcy (współautora omawianej tu publikacji) i podjęte refleksje pozwoliły na potwierdzenie założonej wcześniej tezy. Wykazano, że proces przygotowania książki rozumiany jako podejście zorientowane na działanie w edukacji akademickiej jest efektywny w kontekście rozwoju wiedzy, umiejętności i kompetencji studentów.

Druga sprawozdawczyni, Anna Romanik, w swoim wystąpieniu (*Teaching syntax of Russian as a foreign language at philological studies in Poland (problems and challenges)*) zwróciła uwagę na problemy implikowane w trakcie nauczania składni języka rosyjskiego jako obcego na studiach wyższych filologicznych w Polsce. Głównym celem referatu było wskazanie trudności w nauczaniu składni języka rosyjskiego, a następnie zaproponowanie wybranych rozwiązań metodycznych ułatwiających przyswojenie wiedzy teoretycznej i praktycznej z danego zakresu gramatyki. Poszukiwania ciekawych sposobów zainteresowania przedmiotem, zdaniem Romanik, są niezbędne ze względu na to, że w odczuciu studentów rozpoczynających naukę języka obcego gramatyka jest nudna, nieciekawa i trudna do przyswojenia. „Odczarowanie” pejoratywnego, stereotypowego postrzegania gramatyki (w tym składni) to spore wyzwanie dla nauczycieli, a zarazem konieczność na każdym etapie nauczania języka obcego, w szczególności na studiach wyższych, gdzie temu zagadnieniu poświęca się sporo czasu.

Podjęty temat został omówiony na przykładzie doświadczenia autorki oraz studentów filologii rosyjskiej Uniwersytetu w Białymstoku, gdzie nabywanie umiejętności posługiwania się językiem rosyjskim odbywa się w sposób świadomy (*explicite*). Z analizy wynika, że nauczanie składni na poziomie akademickim stanowi wyzwanie zarówno dla wykładowców, jak i studentów. Głównymi problemami pojawiającymi się w trakcie realizacji kursu są złe proporcje pomiędzy ilością wymaganych treści wskazanych w podstawie programowej a czasem przeznaczonym na jej realizację, a także niedobór odpowiednich pomocy dydaktycznych (zbiorów ćwiczeń, skryptów, zadań multimedialnych) oraz poradników metodycznych przeznaczonych dla wykładowców. Dodatkowo w referacie zwrócono uwagę na jedną z bardziej lubianych form pracy studentów na kursie ze składni, mianowicie na pracę z tekstem literackim lub użytkowym (na przykład artykułem prasowym, reklamą, piosenką czy wywiadem ze znaną osobą). Tekst jako wytwór polifunkcyjny, w odróżnieniu od ćwiczeń z przykładami izolowanymi, nie tylko jest doskonałym źródłem praktyki gramatycznej, lecz także stwarza możliwość kształtowania innych kompetencji i umiejętności, a ponadto jest

źródłem wiedzy z zakresu literatury, kultury, realiów kraju, w którym używa się studiowanego języka obcego.

Abstrakty z konferencji oraz wygłoszone referaty zamieszczone zostały w bibliotece cyfrowej IATED (https://library.iated.org/publication_series/ICERI). Łatwy dostęp do tych materiałów pozwala poznać zainteresowania badawcze poszczególnych naukowców, tym samym łączy badaczy (profesjonalistów) i studentów poszukujących innowacyjnych doświadczeń edukacyjnych i projektów badawczych w zakresie edukacji i technologii. Pełne treści wystąpień zaprezentowanych w trakcie konferencji opublikowano w zbiorze monograficznym w formie online (*ICERI 2022 Proceedings. 15th International Conference of Education, Research and Innovation, November 7th–9th, 2022 Seville, Spain*, red. Luis Gómez Chova, Agustín López Martínez, Joanna Lees, Wydawnictwo: IATED Academy).

Konferencja ICERI2022 była wydarzeniem wartościowym i przede wszystkim potrzebnym. Wymiana doświadczeń i poglądów na tak szerokiej arenie międzynarodowej, a także nawiązanie kontaktów osobistych i zawodowych ze środowiskiem wielokulturowym to bez wątpienia wartość dodana. Organizatorzy w mowie podsumowującej trzydniowe obrady uznali, iż cele konferencji zrealizowano w pełnym zakresie i jednocześnie wyrazili nadzieję, że uczestnicy tego międzynarodowego forum dołożyli starań do powstania nowych inicjatyw doskonalących i rozwijających edukację w wielu krajach świata. Warto także zaakcentować, że program konferencji poza oficjalnymi obradami, stanowiącymi meritum spotkania, przewidywał także inne atrakcje, dzięki którym uczestnicy mogli zwiedzić piękną Sewillę, podziwiać pokaz flamenco w mistrzowskim wykonaniu uznanych miejscowych artystów, spróbować niepowtarzalnych smaków andaluzyjskiej kuchni i cieszyć się hiszpańskim listopadowym słońcem.